Informacje o charakterze jakościowym

dotyczące systemu kontroli wewnętrznej

Banku Spółdzielczego w Jarosławiu

Na podstawie wymagań Rekomendacji H

System kontroli wewnętrznej obejmuje całą działalność Banku. W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank powołuje:

1. Funkcję kontroli, na którą składają się:
   a. Mechanizmy kontroli realizowane w trakcie wykonywania transakcji, czynności itd.
   b. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontroli wewnętrznej (weryfikacja i testowanie),
2. Stanowisko ds. zgodności,
3. Audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Za zorganizowanie oraz prawidłowe funkcjonowanie skutecznego systemu kontroli wewnętrznej odpowiada Zarząd Banku.

Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność na podstawie opinii Komitetu Audytu. Bezpośredni nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej sprawuje Prezes Zarządu.

Kontrola wewnętrzna w Banku wykonywana jest w sposób niezależny, obiektywny i odpowiedzialny. Poprzez niezależność kontroli wewnętrznej rozumieć należy warunki działania kontroli wewnętrznej dające gwarancję, że kontrolujący bez żadnych zewnętrznych nacisków przeprowadza kontrole według ustalonych metod, dokonuje oceny stosowania mechanizmów kontrolnych oraz sporządza dokumentację pokontrolną. Niezależność umożliwia bezstronny i niedwuznaczny osąd działalności poddanej kontroli.

Obiektywność kontroli rozumiana jest jako niezależna od czynników pozamerytorycznych ocena dokonywana przez kontrolujących, co oznacza, że kontrolujący nie mogą być stronniczy i nie mogą uzależniać swojej opinii w kwestii kontrolowanego tematu od opinii innych.

Odpowiedzialność kontroli wewnętrznej oznacza dokonywanie prawidłowej oceny, adekwatności, skuteczności oraz efektywności i jakości wewnętrznych systemów Banku, co

oznacza prezentowanie w dokumentacji pokontrolnej sprawdzonych błędów, które wymagają podjęcia działań naprawczych, unikanie niedomówień i nieścisłości.

Rada Nadzorcza Banku zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.

Rodzaje kontroli wewnętrznej:

1. Kontrola bieżąca – każdy pracownik ma obowiązek stosowania mechanizmów kontroli, zawartych w wewnętrznych regulacjach Banku. W zakres kontroli bieżącej wchodzi również weryfikacja bieżąca pozioma i pionowa, której wymogi są określone w procedurach Banku.
2. Kontrole planowane:
   1) Audyt wewnętrzny – sprawowany przez odpowiednie komórki Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w zakresie oceny systemu kontroli wewnętrznej, zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową.
   2) Kontrole kierownicze – testowanie poziome stosowania mechanizmów kontrolnych sprawowane przez przełożonych w stosunku do nadzorowanych pracowników.
   3) Kontrole problemowe – testowanie stosowania mechanizmów kontrolnych obejmujące badanie wybranych zagadnień lub przebiegu określonych czynności w jednej lub kilku komórkach organizacyjnych Banku, przez wyznaczone komórki organizacyjne Banku. Testowanie poziome występuje w przypadku kontrolowania komórek organizacyjnych przez inne komórki w ramach tej samej linii obrony. Testowanie pionowe występuje w przypadku gdy komórki pierwszej linii obrony są kontrolowane przez komórki organizacyjne drugiej linii obrony. Bank może w kontroli wewnętrznej wykorzystywać raporty kontroli zewnętrznych takich jak np. badanie sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta, lustracja, wyniki kontroli instytucjonalnej czy audytu informatycznego.
3. Kontrole doraźne - postępowania wyjaśniające podejmowane na polecenie Prezesa Zarządu lub na wniosek Rady Nadzorczej Banku.
4. Kontrole zewnętrzne - w obszarach objętych wysokim ryzykiem takich jak np. działalność kredytowa, zarządzanie ryzykiem czy bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego i informacji Zarząd może podjąć decyzję o zleceniu kontroli instytucjonalnej Bankowi Zrzeszającemu lub kontroli zewnętrznej podmiotowi zewnętrznemu, który zapewni:

1) odpowiednie kwalifikacje osób przeprowadzających kontrolę, potwierdzone odpowiednimi certyfikatami,
2) wykorzystanie uznanych standardów międzynarodowych i dobrych praktyk,
3) pełną niezależność przeprowadzanych kontroli.

5. W zakresie działania Stanowiska ds. zgodności - prowadzenie postępowania wyjaśniającego w zakresie zgodności, którego schemat opisuje obowiązujący w Banku Regulamin działania stanowiska ds. zgodności w Banku Spółdzielczym w Jarosławiu.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka, tj. obejmuje w szczególności obszary obarczone wysokim ryzykiem.
Obszary działalności danej komórki organizacyjnej Banku, gdzie stwierdzono w trakcie przeprowadzania kontroli, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych szczególnie dużo błędów i nieprawidłowości zalicza się także do obszarów obarczonych wyższym ryzykiem.
Do przeprowadzania testowania mechanizmów kontroli wewnętrznej w Banku uprawnieni są:

1. Testowanie pionowe:
   1) Stanowisko kontroli wewnętrznej,
   2) Stanowisko ds. zgodności/IOD,
   3) Stanowisko analityka kredytowego,
   4) Stanowisko monitoringu i klasyfikacji,
   5) Stanowisko wierzytelności trudnych,
   6) Kierownik Zespołu finansowo – księgowego i sprawozdawczości,
   7) Upoważnieni pracownicy:
      a) Zespołu zarządzania ryzykami i analiz,
      b) Zespołu finansowo-księgowego i sprawozdawczości,
      c) Zespołu organizacyjno – administracyjnego.

Testowaniem w ramach kontroli wewnętrznej obejmuje się kluczowe mechanizmy kontroli w oparciu o:

1) dowody i dokumenty jednostkowe,
2) ewidencje i rejestry,
3) wydruki komputerowe, inwentarze i sprawozdawczość,
4) umowy o otwarcie rachunków bankowych wraz z niezbędną dokumentacją,
5) wnioski kredytowe z kompletem dokumentacji,
6) umowy kredytowe i umowy zabezpieczeń,

7) dane komputerowe, dotyczące np. terminarzy, stóp procentowych, danych osobowych,
8) umowy, porozumienia i inne dokumenty powodujące powstawanie należności i zobowiązań w celu zapobiegania niepożądanym działaniom,
9) informacje zawarte w systemach informatycznych.

Testowanie obejmuje w szczególności działania zmierzające do porównywania stanów faktycznych ze stanami postulowanymi lub pożądanymi, wyznaczonymi przez obowiązujące regulacje wewnętrzne Banku (strategie, plany, polityki, procedury). Zakres mechanizmów kontrolnych objętych testowaniem jest określony w wewnętrznych instrukcjach oraz ujęty jest w matrycy funkcji kontroli.

Szczegółowy zakres przeprowadzanych testów zawierają zatwierdzone przez Zarząd wzory dokumentów testowych (karty do testów stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej).

Kontrola wewnętrzna ocenia mechanizmy kontroli wewnętrznej z punktu widzenia:
1) sprawności organizacji,
2) ryzyka,
3) celowości działań,
4) efektywności,
5) rzetelności,
6) legalności.
Testowanie stosowania kluczowych mechanizmów kontroli odbywa się w zakresie i z częstotliwością wynikającą z matrycy funkcji kontroli.

Podstawowym celem funkcji kontroli wewnętrznej jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z przepisami prawa, strategią, planem, regulaminami, procedurami, limitami itp. oraz bieżące reagowanie na uchybienia.

Funkcja kontroli wewnętrznej swym zakresem obejmuje w szczególności:

1. Sprawdzanie przestrzegania przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji i procedur, a także wyznaczonych limitów.
2. Sprawdzanie dokładności i prawidłowości danych księgowych.
3. Sprawdzanie bezpieczeństwa operacji i fizycznych zabezpieczeń dostępu.
4. Sprawdzanie przestrzegania uprawnień i autoryzacji.
5. Sprawdzanie zgodności działań na poszczególnych stanowiskach z zakresem czynności i odpowiedzialności.

6. Badanie, czy występuje rozdzielenie sprzecznych ze sobą funkcji i obowiązków, ze szczególnym uwzględnieniem niezależności funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje.

W przypadku ujawnienia nieprawidłowości w wyniku przeprowadzenia kontroli, osoba kontrolująca zobowiązana jest w ramach kompetencji, podjąć niezbędne środki zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości lub – gdy nie leży to w jej kompetencjach – zawiadomić niezwłocznie o faktach bezpośredniego przełożonego, który podejmie takie środki.

Testowanie stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej wykonywane jest w sposób planowy, tj. na podstawie zatwierdzonych przez Zarząd planów testowania sporządzanych indywidualnie dla wszystkich osób uprawnionych do przeprowadzania testowania. Plany testowania stosowania mechanizmów kontrolnych są sporządzane w oparciu o matrycę funkcji kontroli wewnętrznej.

Wyniki kontroli zewnętrznej, wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego są przedmiotem analizy i oceny Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej Banku.